

Rapportage stand van zaken Aanpak Ring Zuid - 13 november 2018

Voor Provinciale Staten Groningen

Introductie

Dit is de Rapportage Aanpak Ring Zuid voor Provinciale Staten van de provincie Groningen. Deze beschrijft in kort bestek de inhoudelijke en financiële stand van zaken van het project Aanpak Ring Zuid. Deze rapportage verschijnt drie keer per jaar, op basis van de Trimester-rapportages die Rijkswaterstaat voor de interne projectverantwoording opstelt eind april, eind augustus en eind december. Deze eerste keer heeft wat langer geduurd, voor de ontwikkeling van een opzet waarin we naast financiële informatie ook inhoudelijke informatie overzichtelijk voor u konden presenteren.

Deze rapportage bestaat uit de volgende onderdelen:

- A. Stand van zaken werkzaamheden
- B. Financiën
- C. Communicatie met omgeving
- D. Overige aandachtspunten

Uitgebreidere overzichten en toelichtingen staan in de bijlagen.

Deze eerste keer besteden wij in de rapportage zelf de periode vanaf juni en in de bijlage ook voorafgaande periode vanaf de gunning. En wij geven deze eerste keer uitleg over de contractvorm en wat dit betekent voor de verdeling van verantwoordelijkheden tussen opdrachtgever en opdrachtnemer.

Gunning, contractvorm

In 2016 hebben wij u geïnformeerd over de gunning van het Hoofdbouwcontract aan Combinatie Herepoort (CHP) en de aanpak van CHP. Het project is, inclusief drie optimalisaties¹, onder de plafondprijs aangeboden. CHP gaat het project realiseren voor € 415,1 mln incl BTW (prijspeil 2018). Dit bedrag komt ten laste van het uitvoeringsbudget. Uit het uitvoeringsbudget worden verder de uitgevoerde planstudie, mobiliteitskosten (o.a. Groningen Bereikbaar), kabels en leidingen, vastgoed, en overige kosten voor de opdrachtgever zoals archeologie en compenserende maatregelen betaald. Ook de post onvoorzien komt ten laste van het uitvoeringsbudget.

Het project wordt gerealiseerd via een Design & Construct-contract. Dat houdt in dat de opdrachtnemer (CHP) het definitieve ontwerp opstelt en de werkzaamheden uitvoert. De opdrachtnemer is en blijft verantwoordelijk voor de te leveren kwaliteit. Hij doet dit op basis van een programma van eisen dat is opgesteld door de opdrachtgever (ARZ). Bij een D&C-contract is het de verantwoordelijkheid van opdrachtnemer CHP om te bepalen welke werkzaamheden hij moet verrichten om de opdracht uit te voeren. De opdrachtgever ARZ toetst risico gestuurd of de opdrachtnemer CHP voldoet aan de overeenkomst. Conform de overeenkomst is duidelijk welke toestemmingen nodig zijn voordat de opdrachtnemer CHP werkzaamheden daadwerkelijk kan realiseren. Kortom, opdrachtgever ARZ heeft een toetsende rol en staat op afstand. Opdrachtgever en opdrachtnemer hebben dus elk vanuit het contract hun eigen verantwoordelijkheden.

¹ In de aanbestedingsfase zijn drie optimalisaties als optie uitgevraagd: de Esperanto fiets- en voetgangerstunnel, de volledige aansluiting op de Europaweg en de extra ruimtelijke kwaliteit Julianaplein.

A. Stand van zaken werkzaamheden juni - oktober 2018

De ontwikkelingen sinds de gunning tot juni 2018 zijn beschreven in de bijlage. Die bijlage geeft ook een overzicht van de werkzaamheden die sinds de gunning zijn uitgevoerd en van de correspondentie aan uw staten.

Tijdens het hemelvaartweekend 2018 zou de Helperzoomtunnel op zijn plek worden geschoven via een glijbaan in de vorm van een stalen balk op funderingsblokken. Helaas kon dit op het laatste moment niet doorgaan, omdat uit een proef bleek dat de grond zich anders gedroeg dan op basis van alle onderzoeken en berekeningen de verwachting was. Nader onderzoek en een alternatief plan zijn nodig. Combinatie Herepoort heeft inmiddels grondonderzoek laten uitvoeren. Hieruit is naar voren gekomen dat er onder andere zwakke plekken in de potklei (ondergrond) aanwezig zijn, die mogelijk zorgen voor afwijkend gedrag. Er zijn echter aanvullende onderzoeken nodig om goede en betrouwbare conclusies te kunnen trekken. Tijdens de treinrije periode afgelopen september zijn grondmonsters genomen onder de spoorbaan. Deze grondmonsters worden in laboratoria nader onderzocht. Op basis van alle onderzoeksresultaten kijkt Combinatie Heerepoort hoe de Helperzoomtunnel op zijn plek kan worden geschoven.

Op 21 juni 2018 berichtten wij u dat CHP en ARZ hebben ingestemd met een proces waarbij het ontwerp gefaseerd wordt ingediend, met afspraken om de integraliteit van het ontwerp te waarborgen. Ook was een deadline van 1 juni 2018 afgesproken voor een robuuste en geaccepteerde planning. Uit de, binnen dat kader, ingediende planning bleek dat de einddatum van het project circa drie jaar ging opschuiven, van 2021 naar 2024. CHP heeft een aantal maatregelen geïnventariseerd om de vertraging zoveel mogelijk te beperken en gaat die samen met ARZ onderzoeken op haalbaarheid. Eén van die maatregelen was een stremming van de Zuidelijke Ringweg in de zomer van 2018, in afwijking van de contracteisen, om damwanden te plaatsen voor de bouwkuip van de verdiepte ligging. Dit kon de vertraging verkorten van 3 jaar naar 2 jaar. Onder voorwaarden wilde de stuurgroep hiervoor toestemming verlenen. De mogelijkheid bestond dat op het laatste moment de werkzaamheden werden afgelast vanwege het niet voldoen aan de voorwaarden.

Zoals op 21 juni 2018 gemeld, is naar aanleiding van deze ontwikkelingen een gesprek gevoerd met de top van de twee Duitse combinanten Max Bögl en Züblin. Hierin zijn afspraken gemaakt over extra beheersmaatregelen. Zo zal de stuurgroep ARZ de komende maanden regelmatig op bestuursniveau vervolgesprekken voeren met CHP. Ook is toegezegd dat CHP extra capaciteit zal mobiliseren en het systeem dat de kwaliteit en voortgang van het project moet bewaken verder zal verbeteren. Vertraging betekent ook financiële gevolgen. Die zullen ook in de komende gesprekken worden geagendeerd. Het contract blijft wat ons betreft daarin leidend.

Op 18 juli 2018 berichtten wij u dat de zomerstremming in 2018 niet door ging. Na toetsing door het projectbureau was duidelijk geworden dat de stuurgroep geen toestemming kon verlenen voor de zomerstremming. Belangrijkste reden was dat op basis van het uitvoeringsontwerp van CHP er onvoldoende zekerheid was dat de werkzaamheden voor de bouwkuip van de verdiepte ligging op een verantwoorde wijze veilig en beheerst konden worden uitgevoerd. Er waren op dat moment te veel onduidelijkheden, en er was niet voldoende tijd om dit op een zorgvuldige manier te onderzoeken en op te lossen. In het ingediende uitvoeringsontwerp was onvoldoende zicht op de risico's en de impact van de geplande werkzaamheden op de omgeving, bijvoorbeeld de gebouwen, kabels en leidingen en het groen. Aan CHP is gevraagd om de planningsconsequenties van de ontstane situatie in beeld te brengen en te schetsen wat dit betekent voor de voortgang van de werkzaamheden.

Eind augustus is wederom op bestuurlijk niveau gesproken met de top van de twee Duitse combinanten Max Bögl en Züblin. CHP en ARZ hebben gezamenlijk besloten om een commissie in te stellen, de commissie Hertogh. Deze commissie zal de besturen van opdrachtgever en opdrachtnemer gaan adviseren over oplossingsrichtingen voor de ontstane situatie. Na uitwerking van de precieze opdracht en het benoemen van de leden startte de commissie op 1 oktober 2018 haar werkzaamheden.

Wij hebben u hierover geïnformeerd in onze voortgangsbrief van 18 september. Wij spraken daarin de verwachting uit dat er de komende maanden weinig tot geen grote werkzaamheden worden gestart. Het werk waar al toestemming voor is gegeven gaat gewoon door, zoals de renovatie van het viaduct

Vrijheidsplein, bij de skivijver bij het Europaplein en een aantal voorbereidende werkzaamheden aan de oostkant van de zuidelijke ringweg.

Dit betekent dat nu op hoofdlijnen de stand van zaken van de werkzaamheden als volgt is:

Het werk rond de verdiepte ligging ligt stil vanwege het afblazen van de zomerstremming. De aannemer moet nu eerst een nieuwe planning maken. Het werk bij de Brailleweg ligt stil omdat de vervolgwerkzaamheden zijn uitgesteld. Bij de Stettinweg en bij de toerit Drachten ligt het werk stil volgens planning. De grond moet daar eerst zetten voordat er weer verder gebouwd kan worden. Bij de skivijver en bij het viaduct Vrijheidsplein gaan de werkzaamheden nog gewoon door.

Het opstellen van een planning is een ingewikkelde klus, omdat de ombouw bestaat uit 43 deelprojecten, die nauw met elkaar samenhangen. Combinatie Herepoort bekijkt de mogelijkheden om werkzaamheden, bijvoorbeeld die van de zomerstremming, opnieuw in te passen. Ook kijkt CHP naar mogelijkheden om de al toegekende treinvrije periodes te benutten, met als doel verdere vertraging te voorkomen. Wij vinden het belangrijk om voldoende zekerheid over de planning te hebben voordat we deze naar buiten brengen. Die hebben we op dit moment nog niet.

Nadere toelichting Commissie Hertogh

Zoals gemeld gaat de commissie Hertogh kijken hoe Aanpak Ring Zuid en Combinatie Herepoort het beste om kunnen gaan met problemen waar we op dit moment tegenaan lopen. Het gaat om problemen met de planning van het project, de kwaliteit van de voorbereiding, de kwaliteit van het werk en de samenwerking tussen opdrachtgever en opdrachtnemer. Dat belemmert de voortgang. Zowel Aanpak Ring Zuid en Combinatie Herepoort willen niet dat de partijen tegenover elkaar komen te staan in een juridische strijd. Daarom hebben zij er samen voor gekozen om deze commissie in het leven te roepen.

Het is geen onderzoekscommissie die gaat beoordelen of het plan wel goed is. De commissie kijkt breed naar oplossingen, maar binnen de kaders van het plan zoals dat er ligt. De commissie gaat niet inhoudelijke of technische problemen behandelen, zoals het inschuiven van de Helperzoomtunnel of het bouwen van de verdiepte ligging. Het gaat vooral om het proces, dus bijvoorbeeld hoe zorgen we ervoor dat de kwaliteit van de ontwerpen en de uitvoering wordt geborgd en hoe gaan we om met de kosten voor opgetreden vertraging?

De commissie is gevraagd om met unanieme adviezen te komen aan de bestuurders van Aanpak Ring Zuid en Combinatie Herepoort, die vervolgens de beslissingen nemen. Er is geen termijn afgesproken voor het uitbrengen van het advies. Natuurlijk willen we verdere vertraging zo veel mogelijk voorkomen. Anderzijds is het van belang dat de commissie in rust tot gesprekken en adviezen kan komen.

Op 31 oktober 2018 heeft de commissie bij monde van haar voorzitter laten weten: "De commissie is op dit moment volop aan het werk". "Na de aankondiging is de commissie zo snel mogelijk samengesteld. Op 1 oktober konden we starten met ons werk. We verdiepen ons in de materie en voeren veel gesprekken om oplossingsrichtingen in beeld te brengen en te analyseren. Op basis daarvan zullen wij advies uitbrengen. Het is een groot en ingewikkeld proces, dus dit kan niet binnen een paar weken. Bovendien is ons gevraagd om met unanieme conclusies te komen, ook dat kost tijd. Het is lastig op dit moment te zeggen hoeveel tijd we nog nodig hebben, maar wij zullen het advies zo snel mogelijk en uiterlijk voor het einde van dit jaar aanleveren aan onze opdrachtgevers."

B. Financiën

Stand van zaken financiën

	Gunning (april 2016)		Herijking (najaar 2017)	Actueel per 27 aug 18	
Budget uitvoeringskosten	639	1)	629,1	650	
Prognose eindstand uitvoeringskosten	549,9		610,2	617,9	
Engineering- en bouwkosten ON	388	1)	403	415,1	
Alliantie aandeel CHP			15,1	15,1	
Alliantie aandeel ARZ			36,6	36,6	2)
Engineering- en bouwkosten OG	5,1		5,3	5,1	
Vastgoedkosten	16		14,6	14,5	
Bijkomende kosten	45,5		40,3	41	
Mobiliteitskosten	14		14	14,1	
Onvoorzien	81,3		81,3	76,4	2)
	549,9		610,2	617,9	
1) Tussen moment van gunning en herijking is een aanpassing gedaan op de verwerking van het btw-voordeel. Zowel budget als kosten zijn verlaagd. Financieel heeft dit verder geen gevolgen.					
2) Een deel van de risico's wordt samen met CHP beheerst via het alliantiefonds. Ons aandeel in dit fonds geldt dus ook als onvoorzien. Het onvoorzien is t.o.v. herijking afgenomen met € 4,9 miljoen doordat een aantal risico's is opgetreden, leidend tot een verschuiving van onvoorzien naar de kosten.					

Introductie: focus op uitvoeringskosten

Op grond van het convenant RSP moeten financiële mee- en tegenvallers van de in het RSP opgenomen projecten binnen het RSP worden verrekend. Tussen de provincies is daarbij afgesproken dat financiële mee- en tegenvallers binnen de geografische grenzen van de betreffende provincie blijven. Concreet betekent dit dat eventuele meevallers op het project Aanpak Ring Zuid beschikbaar blijven voor het Groninger deel van het RSP, maar dat ook eventuele tegenvallers binnen het Groninger deel van het RSP moeten worden opgevangen. Daarnaast is afgesproken dat het rijk risicodragend is voor tegenvallers in het budget Voorbereiding en Toezicht.

Alleen de ontwikkelingen in het budget 'Uitvoeringskosten' zijn dus relevant voor de financiële risico's van de provincie Groningen. De genoemde bedragen in deze voortgangsrapportage hebben betrekking op dat budget.

Risicobuffer: in het budget voor de uitvoeringskosten is er op twee niveaus ruimte om tegenvallers op te vangen:

- Binnen de prognose voor de eindstand van de uitvoeringskosten is een post onvoorzien opgenomen.
- Er zit nog ruimte tussen het budget uitvoeringskosten en de prognose eindstand uitvoeringskosten.

Ontwikkeling uitvoeringskosten

Toelichting ontwikkeling budget uitvoeringskosten:

- In het actuele budget zijn de toegekende indexeringen tot en met 1 januari 2018 meegenomen. Daarnaast is sprake van extra bijdragen derden in verband met scope-uitbreidingen (bijvoorbeeld bijdrage van gemeente Groningen voor de passage Papiermolen)

Toelichting ontwikkeling prognose eindstand uitvoeringskosten:

- In de actuele prognose zijn de indexeringsverplichtingen doorberekend die de opdrachtgever contractueel verschuldigd is aan de opdrachtnemer;
- De verwachte 2-3 jaren vertraging zal invloed hebben op het risicoprofiel en het onvoorzien. In de huidige prognose zijn de vertragingskosten op globale ingeschat en verwerkt in het risicodossier:
 - De verwachting is dat de vertragingskosten, waaronder de kosten van het mogelijk langer operationeel zijn van Groningen Bereikbaar, voor rekening van opdrachtnemer komen;
 - De kosten van het langer in de benen houden van de projectorganisatie Aanpak Ring Zuid zijn een risico voor het budget Voorbereiding en Toezicht, dat voor rekening en risico is van het Rijk.
- Conclusie: hoewel het uitvoeringsbudget vooralsnog toereikend lijkt, zullen de gevolgen van de vertraging en de huidige werkwijze van de opdrachtnemer op de uitvoeringskosten in meer detail moeten worden bepaald. Hiervoor worden in de komende periode de inhoudelijke dossiers geanalyseerd.

Ontwikkeling omvang onvoorzien

Uit de reservering 'onvoorzien' is de afgelopen periode voor € 4,9 mln betaald aan extra kosten voor de opdrachtgever die geen onderdeel waren van de eerder opgedragen werkzaamheden (bijvoorbeeld verwijderen van een niet verwachte kademuur bij de Helperzoomtunnel).

De totale reservering voor 'onvoorzien' achten wij vooralsnog voldoende. Hierbij is er ook rekening mee gehouden dat Groningen Bereikbaar langer in stand gehouden moet worden.

C. Communicatie omgeving

De communicatie met omwonenden en bedrijven verloopt langs verschillende kanalen: CHP en de projectorganisatie Aanpak Ring Zuid hebben een gezamenlijk communicatieteam, waaronder ook stewards die als aanspreekpunt fungeren in de wijk. Omwonenden worden schriftelijk geïnformeerd over werkzaamheden die mogelijk voor overlast kunnen zorgen en worden uitgenodigd voor informatiebijeenkomsten waarin uitgebreider informatie gegeven kan worden. Daarnaast worden social media ingezet, waarmee mensen antwoord krijgen op hun vragen en meldingen.

Ontwikkelingen juni - heden

De afgelopen maanden lag de nadruk vanzelfsprekend op de ontwikkelingen rond de zomerstremming, de commissie Hertogh en het geven van duidelijkheid over de werkzaamheden die wel of niet door gingen.

Ook is pal naast de Zuidelijke Ringweg het Informatie Paviljoen Ring Zuid aan de Muntinglaan geopend waar omwonenden en bedrijven terecht kunnen met hun vragen. Dit Informatie Paviljoen wordt ook gebruikt voor de bovengenoemde informatiebijeenkomsten.

De communicatiekalender in bijlage C geeft een overzicht van de communicatie-activiteiten over de periode juni tot heden, en een korte vooruitblik de komende periode.

D. Overige aandachtspunten

Ondernemers

Met het bekend worden van de langere bouwtijd hebben de ondernemers gevraagd om ondersteuning in de ontwikkeling van marketingactiviteiten om de stad voor bezoekers en inwoners aantrekkelijk te houden. Groningen Bereikbaar heeft in samenwerking met de ondernemersverenigingen en Marketing Groningen een marketingstrategie uitgewerkt. Marketing Groningen werkt deze strategie in samenwerking met de gemeente, Groningen Bereikbaar en de ondernemersverenigingen nu verder uit in een actieprogramma. Een actieprogramma dat er voor moet zorgen dat de bereikbaarheid zo weinig mogelijk impact heeft op bestedingen, investeringen en werkgelegenheid in Groningen.

Beheersen bereikbaarheid

Om stad en regio bereikbaar te houden tijdens de ombouw van de Zuidelijke Ringweg en de uitvoering van andere infrastructurele projecten zoals Groningen Spoorzone werken wegbeheerders, het bedrijfsleven, onderwijsinstellingen en openbaar vervoer-organisaties samen in de organisatie Groningen Bereikbaar. Dit omvat bijvoorbeeld het afstemmen van werkzaamheden en het managen van het verkeer.

In samenwerking met de grote werkgevers, de onderwijssector, de goederenvervoersector en sinds kort ook met het MKB wordt door Groningen Bereikbaar ingezet op het verlichten van de verkeersdrukke tijdens de spits:

- Ruim 80 grote werkgevers werken aan het stimuleren van anders reizen en werken in hun organisatie. Door het aanpassingen van vergoedingsregelingen, het stimuleren van P+R, OV en (e-) fiets behalen de werknemers van aangesloten werkgevers dagelijks meer dan 1800 spitsmijdingen.
- De onderwijssector zet zich in voor verschillende maatregelen die ertoe bijdragen dat studenten en scholieren minder vaak tijdens de spits in het OV zitten. Voorbeelden zijn het anders roosteren, het anders plannen van de lerarenvergaderingen, het ondersteunen van experimenten zoals de proef met het studentenreisproduct waarmee Groninger studenten en scholieren met hun weekendkaart ook door de week na de spits gratis kunnen reizen. Ook stimuleren de onderwijsinstellingen hun medewerkers tot ander reisgedrag
- Met de goederenvervoersector werkt Groningen Bereikbaar aan maatregelen en plannen om ook dit verkeer waar het kan buiten de spits te laten reizen. Groningen Bereikbaar levert bijvoorbeeld data, die de goederenvervoersector kan gebruiken bij het maken van plannings.
- In september 2018 is het beloningsprogramma Gafilevrij! van start gegaan. Bij dit programma worden weggebruikers beloond als ze de spits op de Zuidelijke Ringweg mijden.

Deze en andere activiteiten van Groningen Bereikbaar worden de komende jaren onverminderd voortgezet.

Onder regie van Groningen Bereikbaar worden de geplande wegwerkzaamheden van onder meer CHP steeds beoordeeld of de verwachte verkeershinder van die werkzaamheden acceptabel zal zijn. Hierbij wordt gekeken naar het effect op de reistijden, sluipverkeer, openbaar vervoer en de hulpdiensten. De komende tijd zal Groningen Bereikbaar zich moeten buigen over de nieuwe planning van CHP zodra die bekend is.

Spoorzone

De provincie Groningen is samen met de gemeente Groningen opdrachtgever voor het project Groningen Spoorzone. De werkzaamheden aan het spoor hebben raakvlakken met de Aanpak Ring Zuid, met name als het gaat om de spoorwegovergang Esperantokruising, de kruising van de Ring Zuid met het spoor en de Helperzoomtunnel. Onder regie van Groningen Bereikbaar stemmen Groningen Spoorzone en de Aanpak Ring Zuid hun werkzaamheden af. Van belang is dat de Helperzoomtunnel op tijd klaar is, omdat dit nodig is om 2020 een vierde spoor te kunnen aanleggen en het nieuwe opstel terrein bij de Vork in gebruik te kunnen nemen. CHP heeft een Plan van Aanpak opgesteld en een extra Trein Vrije Periode aangevraagd bij ProRail voor 2019. ProRail heeft deze aanvraag in behandeling genomen en gaat kijken of hiervoor in 2019 ruimte gevonden kan worden.

Bijlage bij A. Ontwikkeling werkzaamheden sinds gunning

Correspondentie aan uw staten sinds gunning project:

<i>datum</i>	<i>kenmerk</i>	<i>Onderwerp</i>
15 april 2016	Brief 2016-21.539/15/V.3	Voorlopige gunning project Aanpak Ring Zuid
12 mei 2016	Brief 2016-26.231/19/A.15	Definitieve gunning project Aanpak Ring Zuid
26 oktober 2016	Brief 2016-61.665/43/A.26	Aanpak Herepoort bij reconstructie Zuidelijke Ringweg
28 maart 2017	Brief 2017-08410/12/A.15	Wijziging Ontwerp Tracé Besluit (in verband met 3 optimalisaties)
9 mei 2017	Voordracht 24/2017	Voordracht van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten van Groningen over de stand van zaken Aanpak Ring Zuid en het voorstel tot uitvoering van de no regret maatregel optimalisatie fiets- en voetgangerstunnel Esperanto.
5 september 2017	Brief 2017-078.008/36/A.18	Schriftelijke vragen tunnelveiligheid Ring Zuid
12 september 2017	Brief 2017-083.949/37/A.34	Wijziging Tracébesluit Aanpak Ring Zuid
8 november 2017	Brief 2017-096.876/45/A.15	Herijking Aanpak Ring Zuid
21 juni 2018	Brief 2018-039.539/25	Stand van zaken Aanpak Ring Zuid
18 juli 2018	Brief 2018-047.162/29/A.54	Stand van zaken zomerstremming Zuidelijke Ringweg
18 september 2018	Brief 2018-061.931/38/A.13	Voortgang Zuidelijke Ringweg Groningen
1 oktober 2018	Brief 2018-033.153/39/A.6	Schriftelijke vragen problemen Helperzoomtunnel
1 oktober 2018	Brief 2018-051.151/39/A.9	Schriftelijke vragen over ontwikkelingen rondom Zuidelijke Ringweg Groningen

Actuele stand van zaken werkzaamheden

<i>Werkzaamheid</i>	<i>Stand van zaken</i>
Vorbereiding/organisatie	
Vorbereiding op de uitvoering, opzetten organisatie	Organisatie wordt versterkt
Herziening fasering en planning	Gaande, zodra planning is beoordeeld en goedgekeurd wordt u geïnformeerd
Uitwerken ontwerpen	Gaande, continue activiteit gedurende looptijd project
Vorbereiden en uitvragen benodigde vergunningaanvragen	Gaande, continue activiteit gedurende looptijd project
Inrichten bouwterreinen, kappen of verplaatsen bomen en houtopstanden	Uitgevoerd
Verleggen kabels en leidingen	Uitgevoerd
Ringwegacademie	Op 23 mei 2018 is het bestuursakkoord van de Ringwegacademie getekend door Terra, Noorderpoort, Alfa-college, overheden en bedrijfsleven in het kader van Aanpak Ringweg Zuid Groningen. In de overeenkomst wordt een aantal deelprojecten genoemd die de komende jaren door de deelnemende partijen worden uitgevoerd.

Deelgebied west (Hoogkerk tot en met Vrijheidsplein)	
Aanleg op- en afrit busbaan Hoogkerk	Uitgevoerd
Langdurige renovatiewerkzaamheden viaduct Vrijheidsplein	Gaande
Ombouw aansluiting A7-Laan Corpus den Hoorn	Uitgevoerd Uitgevoerd
- Sportvelden verlegd - Aanbrengen voorbelasting nieuwe af- en toerit	
Deelgebied Julianaplein	
Kabels/leidingen/glasvezel/riolering verlegd en vernieuwd tbv aansluiting A28/Brailleweg en Julianaplein	Uitgevoerd
Aanleg tijdelijk viaduct Brailleweg	Gaande
Tijdelijk Julianaplein	Uitvoering afhankelijk van herziene planning.
Informatiecentrum Muntinglaan	Uitgevoerd
Aanleg Paviljoentuin (met in het project toe te passen materialen en groen)	Gaande, tot dec 2018
Vervangen vleermuisschermen Zuiderbegraafplaats	Gaande, oktober 2018
Bescherming woningen tegen verkeerslawaaï	Gaande, vanaf oktober 2018
Deelgebied Zuiderplantsoen (de Verdiepte ligging)	
Kabels en leidingen verlegd, riolering Esperantostaat vernieuwd, riolering Kempkensberg vernieuwd, riolering Helperzoom, Kempkensberg, traject Verlengde Meeuwerderweg-Wicherstraat-Oude Winschoterdiep	Uitgevoerd
Woningen Noordzijde H. Wichersstraat gesloopt	Uitgevoerd
Herinrichting Griffeweg en Veemarktstraat	Uitgevoerd
Afsluiting en sloop toe- en afrit Oosterpoort	Uitgevoerd
Tunneldelen fietstunnel Esperantokruising geplaatst; kruising verdiepte ligging met spoor voorbereid	Uitgevoerd
Plaatsing damwanden verdiepte ligging onder het spoor	Uitgevoerd
Afsluiting 'Gouden' fietstunneltje tussen Oosterpoort en De Linie	Uitgevoerd
Afsluiting 'Ambtenarenlus' van afrit N7/Hereweg naar Kempkensberg	Uitgevoerd
Aanleg en ingebruikname tijdelijke weg Noordbaan N7, renovatie voegovergangen N7	Uitgevoerd
Omlegging/ingebruikname tijdelijke Zuidbaan N7	Uitgesteld
Plaatsing damwand verdiepte ligging, aansluitend aan het reeds geplaatste gedeelte	Uitgesteld
Deelgebied Helpman/Coendersborg	
Vorbereidende werkzaamheden Helperzoomtunnel:	Uitgevoerd Uitgevoerd Uitgevoerd Uitgevoerd Uitgevoerd
- Archeologisch onderzoek	
- Inrichten bouwplaats Duinkerkenstraat	
- Kappen bomen/houtopstand	
- Planten nieuwe bomen, vleermuisschermen	
- Sloop duiker en oude kademuur	
Aanleg Helperzoomtunnel	Uitgevoerd Uitgevoerd Uitgesteld Uitgevoerd
- Plaatsen damwanden	
- Bouw tunneldeel	
- Inschuiven tunneldeel	
- Aansluitingen Helperzoom en Duinkerkenstraat	
Deelgebied Oost (Europaplein tot en met Knooppunt Euvelgunne)	
Aanpassen oprit Europaweg richting N7	Uitgevoerd

Aanpassen portalen N7	Uitgevoerd
Grondwerkzaamheden voor aansluiting Stettinweg-N7	Uitgevoerd
Vorbereidende werkzaamheden voor nieuwe afrit N7 naar Europaweg rondom oude Skivijver (baggeren, grondwerk)	Uitgevoerd
Bescherming riool in oude Skivijver	Gaande oktober/november 2018

Toelichting ontwikkeling werkzaamheden sinds de gunning tot juni 2018

In 2016 hebben wij u geïnformeerd over de gunning van het Hoofdbouwcontract aan Combinatie Herepoort (CHP) en de aanpak van CHP. Het project is, inclusief drie optimalisaties², onder de plafondprijs aangeboden. CHP gaat het project realiseren voor € 415,1 mln incl BTW (actueel per 27 augustus 2018). Dit bedrag komt ten laste van het uitvoeringsbudget.

Het project wordt gerealiseerd via een Design & Construct-contract. Dat houdt in dat de opdrachtnemer het definitieve ontwerp opstelt en de werkzaamheden aan en rond de weg uitvoert. Dit betekent dat de opdrachtnemer eerst een periode van minstens een jaar nodig heeft voor voorbereidende werkzaamheden, zoals het uitvoeren van onderzoeken, het opstellen van ontwerpen, het verleggen van kabels en leidingen, het aanvragen van vergunningen, het inrichten van werkterreinen en het aanbrengen van voorbelastingen. Kapitaalintensieve definitieve bouwwerkzaamheden starten na deze periode. Het is de ervaring in projecten dat in die voorbereidingsfase eventuele risico's aan het licht kunnen komen, dan wel kunnen komen te vervallen. Daarom is in de Realisatieovereenkomst tussen Rijk, provincie en gemeente een herijkingsmoment opgenomen aan het einde van deze voorbereidingsfase. Het herijkingsbesluit was oorspronkelijk voorzien in juli 2017. Openstelling en oplevering van het project was bij gunning voorzien in 2021.

Op 19 oktober 2016 werd het Tracébesluit voor het project Aanpak Ring Zuid met de einduitspraak van de Raad van State onherroepelijk.

Op 14 maart 2017 stelde de Minister de Wijziging Ontwerp Tracébesluit Aanpak Ring Zuid vast die nodig is om de optimalisaties Volledige aansluiting Europaplein en extra ruimtelijke kwaliteit Julianaplein planologisch te regelen.

Op grond van voordracht 24/2017 heeft u er op 5 juli 2017 mee ingestemd om de no regretmaatregel Optimalisatie fiets- en voetgangerstunnel Esperantokruising uit te voeren vooruitlopend op het herijkingsbesluit. Met die voordracht berichtten wij u ook dat het meer tijd kost om het herijkingsbesluit voor te bereiden. Het herijkingsbesluit is verschoven van juli 2017 naar november 2017.

Op 4 september 2017 ondertekende de Minister de Wijziging Tracébesluit Aanpak Ring Zuid in vervolg op de Wijziging OTB van 14 maart 2017. Voor de derde optimalisatie, de fiets- en voetgangerstunnel Esperantokruising is dan inmiddels een omgevingsvergunning verleend.

Op 8 november 2017 berichtten wij u over de Herijking Aanpak Ring Zuid:

- Bij de herijking blijkt dat realisatie van het project inclusief de drie optimalisaties nog steeds mogelijk is binnen het taakstellend budget en dat de optimalisatie planologisch uitgevoerd kunnen worden. Daarom is besloten de optimalisaties definitief toe te voegen aan de projectscope;
- Voor de projectrisico's is op dat moment binnen de raming een risicoreservering opgenomen van € 117 miljoen. Het risicoprofiel is ten opzichte van de gunning met ruim € 36 mln gestegen, omdat het ontwerp nog niet op niveau is;
- CHP heeft meer tijd nodig om het definitieve ontwerp goed af te ronden. Het is aan CHP om te bepalen hoeveel tijd hiervoor nodig is. De werkzaamheden aan de zuidelijke ringweg zullen

² In de aanbestedingsfase zijn drie optimalisaties als optie uitgevraagd: de Esperanto fiets- en voetgangerstunnel, de volledige aansluiting op de Europaweg en de extra ruimtelijke kwaliteit Julianaplein.

beginnen als het definitief ontwerp klaar is. De oplevering van het project is nog steeds voorzien in 2021.

- CHP gaat ondertussen wel door met de voorbereidende maatregelen.

Bijlage bij C. Communicatie juni - heden + vooruitblik

In onderstaande communicatiekalender staan de bijeenkomsten en excursies voor omwonenden, belanghebbenden en politiek.
(Aankondigingen van) werkzaamheden en bijbehorende bewonersbrieven staan op de website van Aanpak Ring Zuid:

<https://www.aanpakringzuid.nl/bibliotheek/bewonersbrieven>

2018		
Tijdstip	Aanleiding	Toelichting
29 mei	Uitvoering	IJsjes voor 150 bouwvakkers.
31 mei	Voortgang	Informatiemarkt Martini Ziekenhuis.
16 juni	Veiligheid	Aanwezig op beurs van 112 Groningen in Martini Plaza.
1 juni	Algemeen	Presentatie Hanzehogeschool tweedejaars studenten Built Environment.
21 juni	Aankondigen vertraging en zomerstremming	Brief raad en staten, persmoment/persbericht.
27 juni	Vertraging/zomerstremming	Bespreking in statencommissie en raadsvergadering.
Juni/juli	Vertraging/zomerstremming	Bijeenkomsten bijpraten alle wijkplatforms.
Juni/juli	Vertraging/zomerstremming	Bijpraten bedrijven/bedrijvenclusters samen met GB
3 en 4 juli	Vertraging/zomerstremming	Inloopbijeenkomsten.
Juli	Algemeen	Proefdraaien en openstelling Paviljoen Aanpak Ring Zuid.
10 juli	Algemeen	Fietstocht stuurgroep langs traject en aanschuiven maandelijkse borrel ARZ/CHP in Waterloobar.
18 juli	Zomerstremming	Communicatie zomerstremming gaat niet door.
3 augustus	Excursies Paviljoen	Rotary Warffum.
7 augustus	Start informatiecentrum Paviljoen Aanpak Ring Zuid	Aankondiging via website en social media.
23 augustus	Excursies Paviljoen	Excursie veiligheidsdeskundigen Nederland.
Eind augustus	Werkzaamheden Brailleweg	Enquête omwonenden.
6 september	Bereikbaarheid	Start actie Ga filevrij Groningen Bereikbaar.
13 september	Excursies Paviljoen	Excursie projectmanagers ICT Hanzehogeschool.
14 september	Excursies Paviljoen	Excursie Royal Haskoning DHV.
17 september	Voortgang	Bijeenkomst wijkplatform ORZO.
18 september	Voortgang	Brief raad en staten voortgang ARZ.
23 september	Relatie omgeving	Burendag Open huis informatiecentrum. Koffiekar Maaslaan en koffiekar Verlengde Meeuwerderweg. Aansluiten burendag WIJ in de Wijert met "huiskamer" buiten.
25 september	Voortgang	Workshop gemeenteraad voortgangsrapportage.
26 september	Excursies Paviljoen	Provincie Groningen, Programma Economie en Subsidies
27 september	Excursies Paviljoen	Excursie Vakgroep wegverhardingen.
3 oktober	Excursies Paviljoen	Excursie Light House Drenthe.
3 oktober	Fietspad Zuiderbegraafplaats opnieuw afgesloten	Appels uitdelen aan fietsers (door de zure appel heen).
18 oktober	Voortgang	Deelname aan buurtbijeenkomst Rivierenbuurt.
24 oktober	Excursies Paviljoen	Familiedag CHP.

26 oktober	Excursies Paviljoen	RUG, Fac. Ruimtelijke Wetenschappen, mentorgroep 12
1 november	Excursies Paviljoen	NHL Stenden Hogeschool.
6 en 7 november	Algemeen	Promotiedagen Noord Nederland in stand Groningen Bereikbaar.
14 november	Voortgang	Bijeenkomst alle wijkplatforms.
16 november	Excursies Paviljoen	Bouw Infra bedrijven.
21 november	Excursies Paviljoen	Serviceclub De Ronde Tafel Haren Groningen
November	Stand van zaken	Rapportage naar PS.
13 december	Relatie omgeving	Oliebollenkraam Meeuwerderbaan en omgeving.
22 december	Relatie omgeving	Oliebollenkraam Paviljoen Aanpak Ring Zuid.
December	Helperzoomtunnel	Uitslag onderzoeken Helperzoomtunnel.
December	Commissie Hertogh	Besluiten naar aanleiding van de commissie